

UREDNIŠKI PREDGOVOR

Pesnik Srečko Kosovel (1904–1926) je ustvaril nenavadno bogat opus, preden je tragično umrl, star komaj dvaindvajset let. Njegova poetika sega od mehkih, poznosymbolističnih pesmi, v katerih opeva lepoto svojega rojstnega Krasa, do radikalnih eksperimentov s pesniškim jezikom, ki so primerljivi s futurističnimi, konstruktivističnimi in dadaističnimi; sega od upovedovanja globokega in bolečega eksistencialnega izkustva do neposrednih političnih sporočil, ki naznanjajo bratstvo vseh ljudi in stvari pod zvezdami.

V počastitev stoletnice pesnikovega rojstva sta Slovensko društvo za primerjalno književnost ter Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo Filozofske fakultete pripravila simpozij, ki je potekal septembra 2004 v okviru mednarodnega pisateljskega srečanja Vilenica. Zahvaljujemo se organizatorjem tega pomembnega dogodka, da so drugič zapovrstjo v Lipico, na Kras, kjer se vsako jesen zberejo mojstri pesniške besede, gostoljubno povabili literarne znanstvenike. Tehni prispevki in živahna razprava, ki jim je sledila, so potrdili naše prepričanje, da je Kosovelova poetika vznemirljiva, aktualna in vredna poglobljenih analiz. Razpravljavci so se prijazno odzvali na vabilo, naj svoje prispevke razširijo in predelajo za objavo v tematski številki revije *Primerjalna književnost*. Za to, da je ta zdaj pred nami, so poleg piscev znanstvenih razprav zaslužni tudi sodelavci, ki bi se jim radi enako toplo zahvalili: Katarina Jerin in Ana Jelnikar sta v angleščino prevedli ne samo slovenske razprave, ampak tudi številne Kosovelove verze; Philip Burt je kot lektor poskrbel za končno podobo prevodov; slovenska prevoda sta delo Vere Troha in Nika Ježa; Alenka Maček je revijo pripravila za tisk; Seta Knop je razprave dokumentacijsko opremila. Hvala tudi ustanovam – Znanstvenemu inštitutu Filozofske fakultete, Ministrstvu za kulturo in Društvu slovenskih pisateljev –, ki so denarno omogočile izid dvojezične publikacije, za katero upamo, da bo Kosovelovo poetiko približala tudi neslovenskim bralcem in raziskovalcem njegovih pesmi.

* * *

Razprave, objavljene na naslednjih straneh, obravnavajo različne vidike Kosovelove ustvarjalnosti: analizam verza, podobja in avantgardnih pes-

niških paravrsti sledijo prispevki, ki se ukvarjajo s problemi literarno-zgodovinske umestitve in kanonizacije pesnika, z njegovim odnosom do nihilizma ter z bralskimi odzivi; razpravi, ki sta objavljeni na koncu, obravnavata Kosovelovo poetiko tako, da jo postavita v kontekst sočasnega italijanskega, predvsem tržaškega literarnega dogajanja.

Boris A. Novak v svoji analizi Kosovelovega verza ugotavlja, da je mladi pesnik, ki je imel prirojen posluš za ritem, vendar ni bil spreten verzifikator, krizo verza premagal tako, da je napake spremenil v vrline. **Darja Pavlič** je proučila podobe v Kosovelovi poeziji in prišla do zaključka, da je velik del njegove poezije romantičen, realističen in ekspresionističen, medtem ko je moderno metaforiko uporabljal samo v manjšem delu svoje poezije. **Božena Tokarz** se je v svojem prispevku osredotočila na prepoznavne značilnosti dveh pesniških paravrsti, *konsov* in *integralov*, ki ju je uvedel Kosovel. Razprava **Janeza Vrečka** raziskuje pesnikovo zadržanost do italijanskega futurizma in balkanskega zenitizma, pri čemer ugotavlja, da so njegovi znameniti *konsi* posebnost in eden od vrhov evropskega literarnega konstruktivizma. **Marko Juvan** je v hibridni koprezenci raznorodnih Kosovelovih poetik prepoznal pomemben simptom modernizma – modernistično večjezičnost, relativizem, ambivalenco, prezentizem in perspektivizem. Prispevek **Marijana Dovića** opozarja, da so odločilno vlogo pri kanonizaciji Kosovela odigrali drugi akterji v literarnem sistemu, saj proizvajalec ni zapustil natančnejših načrtov, kaj storiti z njegovo zapuščino. **Matevž Kos** ugotavlja, da Nietzsche ni ključna oseba, ki bi odpirala vrata Kosovelovega pesniškega sveta. Pesnik v nasprotju s filozofom zagovarja poudarjeno etično-moralno držo, saj se mora človek vsakič znova odločati med dobrim in zlim, pravičnim in krivičnim. **Alenka Jovanovski** se v svojem prispevku ukvarja s komunikativno funkcijo estetskega izkustva, pri čemer raziskuje, na kakšen način je Kosovel usmerjal bralca v družbeno aktivno vlogo. Prispevek **Katie Pizzi** se osredotoča na obširen korpus sočasne tržaške pesniške produkcije in na ta način ponuja oceno o Kosovelovem mestu v kontekstu evropske avantgarde. **Darja Betocchi** na osnovi komparativne analize Kosovelovega opusa ter pesmi in pisem milanskega pesnika Clementeja Rebore (1885–1957) ugotavlja, da o pravem ekspresionističnem gibanju pri Italijanih ni mogoče govoriti.

Uredniki